

ROMERIKSMESTER I LEKKASJER:

I FET HOLDER RØRENE TETT

På Romerike er det milevis med dårlige vann- og avløpsledninger. Slik det er i de fleste kommuner her i landet. I Eidsvoll lekker for eksempel halvparten av drikkevannet ut av rørene før det når abonnentene.

Men i Fet holder rørene tett – og det er ingen tilfeldighet, sier enhetsleder Grethe Østby Stave som styrer vannstrømmen.

Mens Eidsvoll har en lekkasje på 53 % og er klart verst av romerikskommunene, lekker bare 12 % av vannet ut av rørene i Fet. Stave noterte 2 brudd på vannledningene i siste målte år 2007, og hadde bare 8 kloakkstopp mot for eksempel 60 (!) i Aurskog-Høland. Skedsmo hadde 13 kjelleroversvømmelser i 2007. Fet hadde én.

- Det er ingen tilfeldighet at vi ligger så godt an her i Fet, sier Stave til Romerikes Blad. – Vi har sikkert brukt opp mot 100 millioner kroner på å fornye vann- og avløpsnettet de siste 10 årene. Så å si alle ledninger i Fet er skiftet ut siden 1960-tallet – mesteparten i løpet av de siste 30 årene.

- I 2009 har vi satt av 17,5 millioner kroner til vann og avløp. Omkring halvparten til bygging av kloakkrenseanlegg og 9 millioner til skifte av ledninger. Erling Amdahl i Øvre Romerike Prosjektering følger nøye med i utviklingen i kommunene og mener det er en mager trøst med lave avgifter dersom resultatet er at du får kjellerstua full av kloakk:

- Ledningene er ikke synlige. Det er kanskje derfor det er mer fristende for politikerne å male en skole eller asfaltere en vei enn å skifte ut gammelt ledningsnett? spør han.

"Rørsjef" Grethe Østby Stave i Fet har det beste ledningsnettet av alle romerikskommunene – og det er ikke "flaks".
Foto: Lisbeth Andresen, Romerikes Blad

FORSIKRINGSBRANSJEN:

RYSTET OVER VANNSKADEUTVIKLINGEN

"Jeg er rett og slett rystet over vann- og avløps-situasjonen i Norge. Tørre tall forteller at vannlekkasjene ofte representerer halvparten av det vannet som slippes inn i drikkevannsrørene. Ledningsnettet er nedslitt og med dagens utskiftningstempo vil det ta 200 år å fornye det - samtidig som vi opererer med en levetid på rørene på bare 80 år. Det er til å fortviles over, men politikerne synes tydeligvis at det gir større gevinst å investere i synlig jernbaneutbygging enn i usynlige rør nede i bakken."

Fagdirektør Andreas Pihl er rystet over vannlekkasjetallene og skadeutviklingen de senere årene.

Andreas Pihl er fagdirektør i Skadeforsikringsavdelingen i Finansnæringsens Hovedorganisasjon (FNH) og er ansvarlig for å overvåke alle typer skader som berører skadeforsikringselskapene – fra brann og trafikkulykker til jordras – og vannskader. Trafikkulykker representerer den største samfunnskostnaden fulgt av brannskader.

- I 1974 representerte vannskader 385 millioner kroner i skadeutbetalinger når vi justerer tallet til 2008-kroner. I fjor utgjorde vannskadene 2,5 milliarder kroner. Det er en voldsom vekst. Deler av denne veksten må tilskrives underdimensjonert avløp. Andre deler skyldes mangelfull håndtering av overflatevann med gjenbygging av naturlige fordrypningsområder, lukking av bekker m.v., mener Pihl.

Nå har FNH startet en vannskadestatistikk der de ulike vannskadene sorteres og analyseres grundigere enn tidligere, slik at man skal få et bedre overblikk over utviklingen. Denne statistikken ligger fullt åpen og du kan klikke deg inn på internett: www.fnh.no. Gå i vestre marg og finn "Statistikk" og klikk deg videre til "Skadeforsikring" og "VASK" som står for vannskadestatistikk. Der ligger tallene. Det er flere grunner til den kraftige veksten i vannskader, men Pihl mener at mange vannskader skyldes kritikklos nybygging der særlig avløpssystemene ikke er dimensjonert for nybygging, samt at gamle rør rett og slett skaper lekkasjer

og tilbakeslag som i tur og orden oversvømmer boliger og kontorer. I 2008 registrerte forsikringsbransjen hele 68 000 vannskader.

- Og nå slår "ekstremværet" også inn i forsikringsutbetalingene. Når et overbelastet og nedslitt avløpssystem skal håndtere nye nedbørmengder, går det selvsagt galt og vi må svi i form av dyrere forsikringer.

- Alle må bidra for å få vannskadene under kontroll. Rørgrossistene må skaffe bedre og sikrere produkter. Rørleggere og anleggsbransje må gjøre mer kvalifisert og nøyere arbeid. Og det offentlige må sette i gang storstilt utskifting av dårlige rør og ikke bygge ut boligfelt og næringsparker uten å oppdimensjonere rørdledningene på forhånd. Pihl mener at hovedansvaret for utviklingen ligger hos politikerne som velger å prioritere "flaggsaker" som synes og som de håper skal gi velgerstemmer ved neste valg.

- Dagens situasjon skyldes nok i stor grad at vi her i landet alltid har hatt så mye billig og lett tilgjengelig drikkevann. Så har det liksom ikke gjort noe om vi søler litt og om rørene lekker. Akkurat som med strømsituasjonen der vi har hatt så altfor mye og altfor billig energi. Men nå er "festen" over og regningen må betales!

Fakta om VA-nettet – Tilgjengelige data pr. august 2008

Kommunalt spillvannsførende avløpsnett er på 34 300 km. Medregnet offentlige overvannsledninger er lengden offentlige avløpsledninger ca. 50 000 km. Kommunalt vannett er på ca. 43 000 km. Vannverkene leverer 480 liter per person og døgn. Forbruk i husholdningene er ca. 197 liter per person og døgn. Lekkasje i vannettene er også ca. 200 liter per døgn. Fornyelsen av avløpsnettet per år av total lengde har minket fra 0,56 % til 0,45 % i løpet av to år. Fornyelsen av vannettet er nå 0,60 % mot året før 0,69 % per år, men ca. 1/3 av vannettet ligger i vannverk som praktisk talt ikke har noen fornyelse.

I VEIEN FOR HVERANDRE

For ett år siden ble rapporten "I veien for hverandre" fremlagt av alle de interessegruppene som har rør og kabler i veigrunnen, deriblant Norsk Vann. Rapporten ble omtalt i OVAL i juni 2008.

- Det ser ikke ut til at vi får staten til å gripe fatt i disse utfordringene, sier Christen Ræstad som forfattet rapporten på vegne av infrastruktureierne. Rapporten ble fremlagt for en rekke departementer og direktorater i februar for over ett år siden, men etter dette har det vært helt dødt med statlig respons på de forslagene som ble fremmet. I slutten av fjoråret ble også Stortingsmelding nr. 22 om samfunnssikkerhet behandlet i Stortinget. Her ble problemstillingene omkring sårbar infrastruktur presentert og kort drøftet, men stortingsmeldingen ga ingen signaler om statlig oppfølging, verken fra DSB eller andre. Her må nok infrastruktureierne ordne opp selv!

Våren 2008 hadde også Vegdirektoratet høring på en forskrift til veglovens § 32 som angir vilkårene for at rør og kabler kan legges i veigrunnen for riksveier og fylkesveier. Infrastruktureierne fremmet i høringen de samme synspunkter om likeverd, rettigheter, flytteplikt osv. som ble presentert i rapporten. Etter dette har det vært helt stille, både fra Vegdirektoratet og fra Samferdselsdepartementet. Mye av forklaringen kan ligge i at vegmyndighetene for tiden har hendene fulle med å forberede overføring av mye av riksveiansvaret fra staten til fylkeskommunene.

Det som trengs er en helhetlig vurdering som gjelder både statlige veier, fylkesveier og kommunale veier. Særlig viktig er gatene i byer og tettsteder, der grunnen er i ferd med å bli overfylt av søppelsug, fjernvarme og gass i tillegg til alle de tradisjonelle systemene.

- Vi burde døpe om Samferdselsdepartementet til Infrastrukturdepartementet, siden dette departementet allerede har ansvaret for både veiene, jernbanen og teletilsynet, mener Ræstad.

For å følge opp alle felles utfordringer har Tekna tatt initiativ til å arrangere Infrastrukturdagene i Bergen 9.-11. februar 2010. Infrastrukturdagene arrangeres i samarbeid med infrastruktureierne, blant annet Norsk Vann, veisektoren, Telenor og andre. Bergen kan vise til mange konkrete eksempler med utbygging av bybane, bossug og fjernvarme samtidig som VA-ledninger og bymiljø fornyes i meget stort omfang. Prosjektleder Ræstad mottar gjerne forslag til temaer for konferansen (rastad@online.no 917 24 855).

- Det vi trenger er en gjensidig grunnleggende forståelse av hvilke FELLESE utfordringer samfunnet står overfor, sier Ræstad. - De siste årene har jusen og sektorinteressenes krav og protester dominert debatten fullstendig. Vi må lære fra Arne Næss og gå bakom enkeltproblemene slik at vi fokuserer på kjernen i problemstillingene! Det håper vi å kunne gjøre i Bergen i begynnelsen av neste år, avslutter Ræstad.

OVAL utfordrer kommuner og andre til å belyse infrastrukturutfordringene med eksempler og debattinnlegg.

Christen Ræstad har forfattet rapporten "I veien for hverandre", men savner myndighetenes engasjement og forståelse for hvilke felles utfordringer samfunnet nå må ta fatt i.

KLOAKK UTEN KONTROLL

Ved mange kommunale avløpsanlegg vet man ikke hvor mye urensset kloakk som havner i naturen ved kraftig regn og overløp, ifølge Statens forurensingstilsyn. Kontroller som de 18 fylkesmennene og Statens forurensingstilsyn (SFT) har gjennomført ved 106 avløpsanlegg, viste at over halvparten ikke hadde full oversikt over sine utløp. Krav om dette ble fastsatt i desember 2005.

• Det er viktig at kommunene vet hvor de har overløp og hvor mye urensset kloakk som går ut i elver, innsjøer og kystvann. Det er skuffende at så mange somler med å skaffe seg denne kunnskapen, sier SFT-direktør Ellen Hambro.

Aftenposten

(Aftenposten 23. jan. 09)